

NOTATKA / NOTE

***Protaetia speciosissima* (SCOPOLI, 1786) (Coleoptera: Scarabaeidae)
– nowe dane o rozmieszczeniu w Beskidzie Wschodnim**

Protaetia speciosissima (SCOPOLI, 1786) (Coleoptera: Scarabaeidae)
– new data on distribution in the Eastern Beskids

Andrzej TRZECIAK

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa KO w Krakowie, e-mail: atrzeciak2@wp.pl

ABSTRACT. This article presents new records of the occurrence of *Protaetia speciosissima* in the Eastern Beskids, Poland. The species belongs to the *Scarabaeoidea* family, *Cetoniinae* subfamily and *Cetonischema* genus. This beetle is endangered and partially protected in Poland. It lives in deciduous forests with old trees and sunny clearings. During the study it was established that larvae feed on rotten wood in tree hollows, mainly of the *Fagus sylvatica* beeches. The author describes three sites where the insect and its larvae, pupae and adults were observed.

KEY WORDS: Scarabaeoidea, Cetoniinae, *Cetonischema*, new records, SE Poland.

Kwietnica okazała *Protaetia speciosissima* (SCOPOLI, 1786) w Polsce podlega częściowej ochronie gatunkowej oraz znajduje się na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych”. Zasiadła przerzedzone i dobrze nasłonecznione fragmenty lasów liściastych ze starymi drzewami oraz stare zadrzewienia nadrzeczne, przydrożne i parkowe. Larwy żerują w próchnie wysoko położonych dziupli drzew liściastych, zwłaszcza dębów (BYK i CIEŚLAK 2011). Jako drzewa, żywicielskie podawane były również lipy, wierzby i jesiony (BUNALSKI i in. 2012) oraz buki (DUTTO 2005).

W trakcie kilkuletnich obserwacji zlokalizowano tego pięknego chrząszcza na trzech stanowiskach w Beskidzie Wschodnim:

- EA24 Dębica, jesień 2017, 4 exx., oddz. 21i, larwy oraz szczątki imagines i kokolitów, w drzewostanie gospodarczym na powalonym buku *Fagus sylvatica*, obs. A. TRZECIAK;
- EA24 Dębica, 5 VI 2020, 1 ex., oddz. 29h, imago w trakcie spijania soku wyciekającego z pnia stojącego buka w kilkudziesięcioletnim drzewostanie liściastym, obs. A. TRZECIAK;
- EA24 Dębica, 4 XI 2023, 3 exx., oddz. 18a, larwy oraz szczątki imago i kokolitów w dziupli powalonego buka, obs. A. TRZECIAK.

Gatunek ten w Polsce występuje prawdopodobnie na całym obszarze, prócz terenów wysokogórskich.

Jednak ze względu na skryty tryb życia jest rzadko obserwowany i są to zazwyczaj obserwacje dotyczące terenów nizinnych, rzadziej pogórzy (BURAKOWSKI i in. 1983, BYK i CIEŚLAK 2011, BUNALSKI i in. 2012). Prezentowane obserwacje dotyczą larw i imagines, jak również kokolitów kwietnicy okazałej znalezionych w dziuplach na bukach. W przypadku stanowisk w oddziałach leśnych 18 i 21 dziuple znajdowały się na wysokości około 8 m i zostały spostrzeżone w trakcie przeglądu drzew złamanych przez wiatr. Drzewostany, w których pojawiły się uszkodzenia od wiatru to ponad 120-letnie starodrzewie bukowe, żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-fagetum* KLIKA. W drzewostanach tych pośród buków pojedynczo występują dęby szypułkowy *Quercus robur* L., gatunek drzewa najchętniej zasiedlany przez kwietnicę okazałą, oraz graby zwyczajne *Carpinus betulus* L., które winny być objęte monitoringiem ze względu na obecność w ich próchnowiskach równie ciekawego przedstawiciela rodziny poświętnikowatych (Scarabaeidae), jakim jest zacnik zielony *Gnorimus nobilis* (L.) (obs. własne).

PIŚMIENNICTWO

- BUNALSKI M., SIENKIEWICZ P., WOJTKOWSKI K. 2012. Chronione chrząszcze dendrofilne zachodniej Polski. Zagrożenia – ochrona – kompensacja. red. M. BUNALSKI. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań. 200 ss.

-
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1983. Scarabaeoidea, Dascilloidea, Byrrhoidea i Parnoidea. Chrząszcze – Coleoptera. Katalog Fauny Polski, **23**, 9: 1-293.
- BYK A., CIEŚLAK R. 2011. Kwietnica okazała *Protaetia aeruginosa* (Coleoptera: Scarabaeidae) w Polsce. Chrońmy Przyrodę Ojczyzną, **67** (5): 449-457.
- DUTTO M. 2005. Coleotteri Cetoniidae d'Italia. Monografie Entomologiche. Vol. I. Natura Edizioni Scientifiche, Bologna. 218 ss.

Wpłynęło: 6 listopada 2023
Zaakceptowano: 15 marca 2024